

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete inom det
fritidspedagogiska området, 15hp.

Konflikthantering i fritidshemmet

En kvalitativ studie om fritidslärares arbete med att förebygga konflikter
mellan elever i fritidshemmet

*Författare: Robin Malmkvist
Handledare: Maria Olsson
Examinator: Peter Erlandson
Termin: Vt 2022
Ämne: Utbildningsvetenskap
Nivå: Grundläggande
Kurskod: 2GN41E*

Abstrakt

Syftet med studien är att få en ökad kunskap om hur fritidslärare resonerar kring att förebygga konflikter mellan elever. Att förebygga konflikter är ett viktigt och aktuellt ämne i fritidsläraryrket. Genom kvalitativa intervjuer med sex fritidslärare på tre olika skolor har personliga intervjuer genomförts. Respondenterna har valts utifrån ett icke-sannolikhetsurval där samtliga deltagare i studien besitter erfarenhet och kunskap om det konfliktförebyggande arbetet. Studien bygger på två forskningsfrågor som vill få svar på hur fritidslärare talar om förebyggande konfliktmetoder i fritidshemmet samt hur de resonerar kring effekterna av konflikter mellan elever. Resultatet tyder på att skolmiljön har försämrats och att det finns ett ökat antal konflikter som fritidslärare måste hantera dagligen. Ett tuffare klimat med ett negativt språkbruk bland elever följer samhällets normer och utveckling. Samtidigt visar intervjuerna på de positiva effekterna av en konflikt kopplat till att elever lär sig ta ansvar för sina handlingar men också utvecklar sina sociala och kognitiva förmågor. Resultatet av intervjuerna visar även hur skolmiljön, kommunikation och relationsbyggande kan bidra i det konfliktförebyggande arbetet.

Nyckelord

Konflikthantering, skolklimat, relationsbyggande och konfliktkunskap

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.1.2 Begreppet konflikt	1
1.2 Syfte och problemformulering	2
2 Tidigare forskning	3
2.1 Social kompetens och estetiska verktyg	3
2.2 Individutveckling och negativa beteenden	3
2.3 Pedagogisk miljö	4
2.4 Sammanfattning av tidigare forskning	5
3 Teoretiskt ramverk	5
3.1 Sociokulturella teorin	6
3.2 Cohens konfliktpyramid	6
4 Metod	8
4.1 Kvalitativ metod	8
4.2 Genomförande av intervjuer	9
4.3 Struktur och bearbetning av resultat	9
4.5 Etiska överväganden	10
4.6 Validitet och reliabilitet	10
5 Resultat	11
5.1 Sociala förmågor	11
5.2 Kunskapsbehov	12
5.3 Skolmiljön	14
5.4 Estetiska verktyg	15
5.5 Samverkan	15
5.6 Relationsbyggande	17
5.7 Personalansvar och vuxennärvaro	18
5.8 Regler och värdegrundsarbete	19
6. Diskussion/Analys	20
6.1 Kommunikation och språk	20
6.2 Arbetsmiljö	21
6.3 Sociala relationer	22
6.4 Studiens bidrag och framtida forskning	23
Referenser	24
Bilagor	I
Bilaga A	I
Bilaga B	II

1 Inledning

”När jag pratar med lärare berättar de att de känner sig väldigt osäkra. Det finns en oro för att man ingriper och därmed gör situationen värre. Om man visste att ingripandet hade en konstruktiv utgång tror jag många fler skulle ingripa. De vill veta hur de hittar en väg ut ur situationen som gör nytta. Så det är kunskap och verktyg som lärare efterfrågar” (Skolvärlden, 2021)

I skolan och fritidsverksamheten utmanas fritidslärare dagligen att kunna förebygga och hantera konflikter mellan elever. Konstruktiva och relevanta metoder för att förebygga konflikter är därför prioriterade i fritidslärarens profession. Problemområdet grundar sig i samlade erfarenheter som utvecklats under verksamhetsförlagda praktiker. Där har det påträffats ett behov av kunskap och utvecklade metoder för att kunna förebygga konflikter med syfte att bygga ett kvalitativt och tryggt fritidshem. Skolverket (2016) utvecklar att många skolor har disciplinproblem trots striktare ordningsregler kring hanteringen av konflikter. Problematiken kopplas även till en varierad kunskap i hur bra skolor är på att hantera olika typer av konflikter. Hakvoort och Friberg (2015, s.35) beskriver att begreppet konflikthantering utgår ifrån att alla konflikter inte går att lösa men att alla konflikter går att hantera på ett konstruktivt sätt. Arbetsmiljöverket (2017) belyser att skolan är en arbetsplats där den psykosociala arbetsmiljön är viktig och där problem kan uppstå vid t.ex. mobbning och kränkande behandling. Vidare beskriver arbetsmiljöverket att du som elev har rätt att uttrycka din åsikt samt bli behandlad och respekterad för den du är. I läroplanen för fritidshemmet kapitel fyra (2019, s.22) står det att elever ska ges förutsättningar att utveckla tilltro till sig själva samt sin förmåga att samarbeta och att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt. Hakvoort och Friberg (2015, s.21) belyser att intresset för konflikter och konflikthantering har ökat under de senaste tio åren och att det finns en efterfrågan på utbildning inom området. Författarna skriver vidare att en del av förklaringen till den starka utvecklingen kan ligga i det ökade antalet synliga konflikter i skolan.

1.1 Bakgrund

Detta självständiga arbete skrivs inom forskningsämnet fritidspedagogik och belyser fritidslärarens olika arbetssätt för att förebygga konflikter som kan uppstå mellan elever i fritidshemmet. Fritidspedagogik är ett ämne som bygger på forskningsfrågor som produceras från olika discipliner inom lärande utveckling och omsorg. Utifrån denna bakgrund definieras nedan begreppet konflikt samt hur en konflikt uppstår.

1.1.2 Begreppet konflikt

Pihlgren (2019, s.37) definierar begreppet konflikt genom samspelet mellan två parter, där den ena parten hindrar den andra personen från att tillfredsställa behov, idéer eller önskemål. Pihlgren (2019, s.12) utvecklar att de vanligaste konflikterna i skolan som arbetsplats är mellan elever och att miljön för konflikterna är i klassrum, luncher samt elevernas fria tid. Beroende på ålder och mognad har eleverna olika förutsättningar att kunna hantera uppkomna konflikter och att vuxna behöver finnas med som stöd för att kunna utveckla samspel mellan eleverna. Pihlgren (2019, s.13) beskriver vikten av att ha en väl utvecklad plan för hur verksamheten hanterar kränkningar och diskriminering. Att kunna ta tillvara på elevernas erfarenhet av hur och varför en konflikt uppstår gör

det enklare för lärarna att kunna förebygga och skapa regler för hur eleverna ska bete sig i skolan. Kolfjord (2009, s.33) belyser att grunden i en konflikt handlar om känslor, känslan att bli orättvist behandlad samt kränkande beteende. En konflikt uppstår i alla miljöer där barn ingår och konflikterna hanteras beroende på hur konflikten ser ut, vilka som är involverade samt vem som ska kunna lösa konflikten. Kolfjord (2009, s.12) utvecklar att konflikter och normöverträdelser har tenderat att öka bland ungdomar det senaste årtiondet och att dessa överträdelser kan ses som ett hot mot den förespråkande värdegrunden i skolan.

Hakvoort och Lundström (2019, s.21) utvecklar att läraryrket till stor del skiljer sig åt från övriga relationsyrken genom att läraren ska kunna hantera ett större antal elever och dess relationer samtidigt. Det kräver att läraren har en hög grad av uppmärksamhet samt en förmåga att se vad som behöver göras utefter lärandemål till lektionen, anpassningar till elevers behov och kunskaper för att bidra till ett tryggt klimat. Hakvoort och Lundström (2019, s.30) belyser att en lärare bör kunna känna igen vad som är personligt och vad som är professionellt samt vikten av att eleverna själva ska kunna ta ansvar för att lösa konflikten. Vid konfliktsamtal mellan eleverna är det viktigt att båda parter får komma till tals för att få en jämn fördelning och att läraren endast finns med som stöd för att ställa frågor och sammanfatta vad eleverna kommit fram till. Vikten av att ha ett kontinuerligt samarbete med vårdnadshavarna utvecklar Pihlgren (2019, s.13) med syfte att lyfta fram elevens utveckling och lärande men samtidigt samtala om fostran där skolan och hemmet har ett gemensamt ansvar. Även Måhlberg (2009, s.46) betonar det relationella arbetet som strävar efter att skapa goda och varaktiga relationer till elever, föräldrar och kollegor med syfte att hjälpa och stödja eleven mot sina mål. Rimsten (2006, s.31) utvecklar att lärarna tillsammans med hemmen har ett tydligt uppdrag att samarbeta kring elevernas fostran som innefattar klargörandet av skolans normer och regler.

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med studien är att genom kvalitativa intervjuer få en ökad kunskap om hur fritidslärare resonerar kring olika arbetssätt för att förebygga konflikter mellan elever i fritidshemmet. Arbetet fokuserar på två olika forskningsfrågor där fritidslärarnas möten och erfarenheter av konfliktförebyggande i fritidshemmet diskuteras samt vilka effekter en konflikt mellan elever kan bidra till.

- Hur talar fritidslärare om förebyggande konfliktmetoder i fritidshemmet?
- Hur resonerar fritidslärare kring effekterna av konflikter mellan elever?

2 Tidigare forskning

Rubrikerna i tidigare forskning är valda utifrån studiens två forskningsfrågor. Social kompetens och estetiska verktyg påvisar lärarens olika kompetenser samt hur konfliktlösningsprogram kan användas i förebyggande syfte. Forskningen påvisar också estetiska arbetssätt för att arbeta med konflikthantering. Individutveckling och negativa beteenden syftar till elevernas personliga och sociala utveckling samt vilka negativa konsekvenser en konflikt kan skapa. Pedagogiska miljön belyser skolklimatets inverkan på fritidslärares möjligheter till att förebygga konflikter.

2.1 Social kompetens och estetiska verktyg

Blunk, Russel och Armga (2016) utvecklar i sin studie att en konflikt inte behöver vara en negativ upplevelse för elever utan att det finns positiva effekter kopplat till elevers kognitiva och sociala kompetens. Utifrån olika aspekter och åsikter med sina kamrater lär sig eleverna genom erfarenheter att kunna respektera och förhålla sig till olika idéer och önskemål som skiljer sig från sina egna. Författarna skriver i sin studie att en majoritet av lärarna angav som mål att öka den sociala kompetensen vid konflikthantering men att det samtidigt fanns delade meningar om lärarens metoder för att förebygga och hantera konflikter. Hakvoort (2010) belyser i sin studie att effektiviteten i olika konfliktlösningsprogram pekar i positiv riktning samt att kamratmedling och konfliktlösning i ett lärandesammanhang rapporterar öknings i elevernas konfliktkunskaper. Hakvoort (2010) utvecklar samtidigt att vuxna i skolan behöver förtydliga för eleverna vad som är tillåtet i skolan samt hur regler konstrueras med syfte att utveckla etik och moral i socialt umgänge.

Malm och Löfgren (2007) har utvecklat ett aktionsforskningsprojekt för att lyfta fram pedagogiskt drama som metod för att förbättra konflikthantering bland barn och ungdomar. Syftet med studien är att kombinera de två akademiska områdena pedagogiskt drama och konflikthantering. Författarna lyfter fram att konflikthantering på ett djupare plan kräver bearbetning av personliga erfarenheter av konflikter och att detta kan ske genom dramaarbete. Resultatet påvisade att eleverna upplevde det som problematiskt att uttrycka en konflikt verbalt men genom att använda drama som metod var det enklare att få grepp om konflikten. Samtidigt utvecklades ett gradvis ökat deltagande för elever som var rädda och ovilliga att delta i aktiviteten.

2.2 Individutveckling och negativa beteenden

Johansson och Emilsson (2016) utvecklar i sin vetenskapliga artikel att forskning pekar på konflikten som ett viktigt medel för att barn ska kunna organisera sin sociala värld samt utveckla demokratiska färdigheter. Författaren belyser att konflikter tvingar barn att klargöra sina åsikter samt att våga samla mod att stå upp för sig själva. Studien påvisar utifrån videoobservationer i svenska skolor, potential för demokratilärande i konflikter samtidigt som det skapas rum för mångfald, möjligheter att uttrycka sina åsikter samt lyssna på varandras meningshandlingar. Church, Machford-Scott och Cohnsen (2018) utvecklar i sin vetenskapliga studie att en konflikt spelar en central roll i teorier om mänsklig utveckling där konflikt beskrivs som ett naturligt fenomen där det krävs en sund och kognitiv utveckling för att hantera konflikten konstruktivt.

Författarna utvecklar att teoretikern Piaget ser konflikten som en utvecklingsmekanism genom att det tvingar eleven att reflektera över orsakerna till önskan att ha något eller att göra något vilket minskar barnets egocentrism. Dhillon och Babu (2015) belyser att kamratkonflikter bidrar till elevernas utveckling utifrån att kunna föra ett vetenskapligt resonemang samt förmåga att försvara och uttrycka sina åsikter. Författaren vidareutvecklar att det finns ett behov av att skapa bättre förutsättningar som gör det möjligt för lärare att hantera elevernas konflikter på ett hälsosammare sätt.

Derman (2017) menar att elever som i tidig ålder får bristande stöd i skolverksamheten kan utveckla oönskade verbala och negativa fysiska beteenden. Exempelvis kan hån mot kamrater, lögn, skadegörelse, fysiskt våld etc. stegvis öka till beteendeproblem i tonåren om elever inte får verktyg av lärare att hantera konflikter i skolan. Duque (2021) beskriver bakgrunden till sin vetenskapliga studie att barn som utsätts för våld och kränkningar av sina mänskliga rättigheter är ett globalt hälsoproblem. Författarna har utifrån en fallstudie med intervjuer analyserat processer för att utvinna de viktigaste åtgärderna för att skapa jämlikhet, relationer och förebyggande av mobbning. Resultatet påvisade att inkludering av elevernas åsikter och röster förebygger konflikter och minskar våldet. Samtidigt påvisar studien att skapandet av stöd och vänskapsnätverk kan fungera som skydd mot våld och förbättra elevernas välmående. Knerta och Sevic (2015) utvecklar att det är motiverat att leta efter tidiga former av problembeteenden i skolan för att kunna förebygga lagöverträdanden och negativt beteende i vuxen ålder. Författaren delar in dessa problembeteenden i tre kategorier. Kategori ett utvecklar elevers asociala beteenden i form av att stjäla eller att ljuga för personlig vinning. Kategori två utgår från olämpligt beteende i skolan som till exempel att komma till en lektion utan lämpliga tillbehör samt att störa och komma för sent. Kategori tre syftar till utvecklade våldshandlingar med jämnåriga i form av gruppslagsmål och misshandel.

2.3 Pedagogisk miljö

Broadhead (2009) utvecklar att forskning visar på att en förbättring av sociala färdigheter kan minska negativt beteende hos elever. Författaren utvecklar vidare att barns bristande sociala färdigheter till stor del beror på oförmågan att socialt engagera sig i de ökade konfliktnivåerna. Författaren har utifrån observationer lagt fokus på eskalerande nivåer av konflikter och negativt beteende. Resultatet påvisade att lekfullt lärande kräver ett pedagogiskt klimat för att eleverna ska kunna lösa svårigheter och engagera sig i social gemenskap. Spivak (2015) utvecklar att elevers gräl ses som destruktiva och motiverar ingripanden men samtidigt ger naturliga möjligheter för elever att utveckla kritiskt tänkande samt att upprätthålla kamratrelationer. Författarens studie utforskar dynamiken i hur yngre elever förhandlar fram olika resultat av kamratkonflikter. Resultatet påvisar en problematik kring att elever avslutar en stressig konfliktsituation för att undvika konfrontation och att denna strategi utvecklar en dominerande och en undergiven roll. Johnsson (2010) utvecklar i sin studie att ett utvecklingsprogram med syfte att förbättra elevernas kamratmedling hade en positiv effekt på skolmiljön. Resultat visade att eleverna kunde överföra färdigheter och tillämpa utbildningsprogrammets metoder i verkliga konflikter. Författaren belyser att disciplinproblem som lärare fick ägna tid och energi åt minskade samt att eleverna kunde hantera konflikter på ett mer konstruktivt sätt.

Turnuklu (2010) utvecklar att skolan är en miljö där elever möts på olika kognitiva och moraliska nivåer. Utifrån gemensamma aktiviteter skapas konflikter beroende av

värderingar, personligheter samt problemlösningsförmåga. Författaren hävdar att destruktiva och våldsbaserade lösningar på konflikter bör ersättas med fredliga och konstruktiva metoder. Turnuklu (2010) har studerat effekterna av att implementera utbildningsprogram i turkiska grundskolor. Resultatet visar att skolbaserad utbildning av konflikthantering kan leda till mer fredliga strategier vid konflikter. Hakvoort och Olsson (2015) utvecklar att riktlinjerna utifrån skollagen påvisar att det demokratiska uppdraget betonar främjandet av förståelse samt respekt för andra människors värderingar och åsikter. Författaren lyfter dock fram en problematik kring att begreppen konflikt och konflikthantering inte förekommer i skollagen samt hur konflikter ger möjlighet till lärande och utveckling.

2.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Tidigare forskning påvisar att konflikter inte behöver vara en negativ upplevelse för eleverna utan att det finns positiva aspekter kopplat till den kognitiva och sociala kompetensen. Forskningen påvisar även att eleverna lär sig att hantera sina kamraters åsikter och idéer på ett konstruktivt sätt. Problematik påvisas utifrån att det finns ett behov av att öka lärares kompetenser i konflikthantering samtidigt som det finns delade meningar om vilka metoder som bör användas. Samtidigt finns ett behov av att tydliggöra regler kring hur elever ska agera i skolan och att dessa regler bör konstrueras efter syfte att utveckla sociala egenskaper. Konfliktlösningsprogram i skolan tyder på en positiv utveckling i lärande sammanhang samt att kamratmedling rapporterar en ökning i elevernas konflikthanteringskunskaper.

Drama som metod påvisas ha positiva effekter på elever som har svårt att uttrycka sig verbalt. Detta genom att eleverna på ett djupare plan får bearbeta och strukturera konflikten genom drama. Elever som var ovilliga att delta visade ett stegvis intresse av att delta och uttrycka sig och därigenom att få ett tydligare grepp om konflikten. Utifrån videoobservationer belyser forskarna potential för demokratilärande samt skapandet av utrymme för mångfald och att respektera olika meningsskiljaktigheter. Samtidigt påvisas bristande möjligheter för lärare att hantera elevernas konflikter på ett tydligt och konstruktivt sätt. Bristande stöd i tidig ålder kan ha negativa effekter på elevers verbala och fysiska beteenden. Forskning visar att lärare behöver verktyg för att negativt beteende inte vidareutvecklas i tonåren. Konflikter och kränkningar påvisas som ett globalt hälsoproblem och att det är viktigt att eleverna får sina röster och åsikter hörda för att minska konflikterna. Riktlinjer i skollagen utvecklar skolan demokratiska uppdrag men samtidigt lyfts inte begreppen konflikt och konflikthantering upp som en viktig kunskap.

3 Teoretiskt ramverk

Utifrån studiens syfte har Vygotskijs sociokulturella teori valts ut för att sätta studiens empiri i rörelse samt bidra med ökad kunskap om hur fritidslärarna förebygger konflikter mellan elever. Begreppen *medierande handlingar*, *appropriering*, *scaffolding* och *ZDP zonen* används för att analysera samspelet och samarbetet mellan människor samt individens utveckling genom att använda olika redskap för att mediera sina handlingar inom det sociokulturella sammanhanget i fritidshemmet.

3.1 Sociokulturella teorin

Vygotskij menade på att människan kan förstås mot en bakgrund av biologiska förutsättningar samt sociokulturella erfarenheter. Säljö (2022, s.89.) utvecklar att en avgörande skillnad mellan oss människor är vår tillgång till ett symboliskt språk som vi använder för att beskriva världen och formulera erfarenheter. En central utgångspunkt i den sociokulturella teorin som avgör hur vi ser på lärande, är människans förmågor att utveckla och använda redskap. Säljö (2022, s.91) utvecklar att i ett sociokulturellt perspektiv uttrycker man detta som att redskapen medierar våra handlingar och att när vi människor lär oss använda fysiska redskap som medierande resurser förändras vår relation till omvärlden. Vygotskij belyste att en central skillnad mellan människor är att vårt tänkande och handlande formas och utövas genom de medierande redskap vi möter i sociala gemenskaper. Säljö (2022, s.94) belyser att mediering sker mellan människor i interaktion genom olika former av språk där vi kan ge vårt perspektiv av omvärlden i olika sammanhang. Vidare utvecklar författaren att barnet lär sig kommunicera och integrera med andra människor genom att samspela och ser hur andra reagerar på kommunikativa initiativ. Genom att tidigt lära sig ta andra människors perspektiv kan man upprätthålla en intersubjektivitet med våra medmänniskor.

Säljö (2022, s.95) utvecklar att den grundläggande metaforen inom den sociokulturella traditionen är begreppet appropriering som förenklat kan definieras som ”ta till sig och göra till sitt”. Barnet lär sig i samspelet med vuxna att känna igen och ta över språkliga uttryck och sätt att bete sig. Interaktionen med den vuxne blir således en väg in i en social värld som bygger på språkliga och kulturella gemenskaper. Författaren belyser vidare att socialisation är en process där barnet är passivt och att omgivningen överför värderingar, idéer och kunskaper till barnet. Säljö (2022, s.99) lyfter fram att approprieringen inte har någon slutpunkt utan att en person är under ständig utveckling och att denna utvecklingsbana inom den sociokulturella traditionen är kopplad till vad som Vygotskij definierar som den närmaste utvecklingszonen eller förkortat ZDP. För att vägleda barnet in i ZDP zonen menar Vygotskij att den vuxne ska erbjuda stöttning i i kulturellt relevanta kunskaper och på så sätt förändrar människan sin utveckling och utvecklar nya erfarenheter. Säljö (2021, s.100) beskriver att den hjälp den vuxne ger till barnet benämns som ”scaffolding” vilket syftar till den mer kompetenta personen ger fysisk eller intellektuellt stöd under tiden barnet approprierar en viss färdighet.

3.2 Cohens konfliktpyramid

Nedan presenteras en modell vid konflikthantering. Rickard Cohens konfliktpyramid ger en övergripande syn på arbetet med konflikter och konflikthantering. Modellen kommer användas som teoretisk ram för att få en förståelse av insamlad empiri samt i diskussion av intervjuer. Hakvoort (2010) utvecklar att Rickard Cohens konfliktpyramid visar på det ideala systemet för konfliktlösning i skolmiljöer. Konfliktrappan är uppbyggd utifrån fyra olika nivåer som presenteras mer ingående nedan:

Nivå1:

Pyramidens första nivå belyser konflikter som inte uppstår utifrån en förebyggande och stödande skolmiljö. Hakvoort (2010) utvecklar den första nivån utifrån aktiviteter som förbereder en stödande skolmiljö som t.ex. demokratisk skolkultur, värdeutbildning samt att diskutera moral och etik. Samtidigt lyfts olika övningar fram som stärker gruppdynamiken. Målet med metoden är att utveckla elevernas empati, självkänsla samt att kunna lyssna på andras perspektiv. Hakvoort och Friberg (2018, s.39) beskriver den första nivån efter insatser som gör skolan till en stöttande miljö, som effektivt ledarskap i klassrummet, en demokratisk skolorganisation, värdegrundsarbete, gruppdynamik samt sociala relationer.

Nivå 2

Hakvoort (2010) utvecklar konflikttrappans andra nivå utifrån vikten av att konflikter kan hanteras på ett konstruktivt sätt med syfte att främja individen eller gruppen. En stödande skolmiljö resulterar i att hjälpa de inblandade aktörerna att lösa konflikten på ett sunt sätt. Nivå två utvecklar även betydelsen av att elever och vuxna utbildas samt ges kunskap om vilka metoder som bör användas när konflikter uppstår. Hakvoort och Friberg (2018, s. 39) definierar nivån utifrån konflikter som löses genom förhandling och att det är viktigt att konflikter hanteras av parterna på ett sätt som möjliggör en konstruktiv utgång av konflikten. Författaren utvecklar vidare att fungerande sociala relationer skapar förutsättningar för inblandade parter att lösa eller hantera konflikten.

Nivå 3

Cohen utvecklade nivå tre i konflikttrappan utifrån skolans verklighet där alla konflikter inte kan lösas eller hanteras genom förhandling. Vid enskilda konflikter behövs därför medlare från en tredje part med syfte att inblandade parter ska börja kommunicera igen. Hakvoort (2010) utvecklar vidare att olika program för konfliktlösning syftar till att använda medlare i form av t.ex. kamrat och skolmedling samt att dramalärare kan arbeta med eskalerande konflikter med hjälp av teater. Gemensamt för ett två och tre är konfliktperspektivet som inkluderar att alla har sina egna berättelser och sanningar som behöver lyftas fram. Syftet med denna aspekt är att utveckla kommunikation och samarbete mellan inblandade parter. Hakvoort och Friberg (2018, s.40) utvecklar tredje nivån utifrån att ”konflikter kan medlas” och att elever som är i konflikt med varandra kan behöva hjälp av andra. Författaren utvecklar vidare att den tredje parten inte ska

tvinga fram en lösning utan fokus ligger på en fungerande kommunikation som utgör en förutsättning för att hitta en frivillig lösning.

Nivå 4

Den fjärde nivån innebär att konflikter inte kan lösas. Hakvoort (2010) benämner denna nivå som STOPP-nivån som innebär att parterna i konflikten stoppas och separeras. Författaren belyser att vissa handlingar och beteenden i våldsamma situationer bör stoppas samtidigt som lärare och vuxna som arbetar i skolan i behov av kunskap och verktyg för att hantera konfliktsituationer. Hakvoort och Friberg (2018, s. 40) utvecklar att fjärde nivån handlar om att återgå till de regler man kommit överens om, att stoppa sanktioner samt förbjuda oönskat och olämpligt beteende. Fokus ligger på vad som är rätt och fel där våldsamt och aggressivt beteende måste stoppas eftersom det blockerar möjligheten till sociala interaktioner och dialog. Författaren belyser vidare att vuxna i skolan måste kunna förklara och diskutera med eleverna vad som är tillåtet och vad som är förbjudet för att kunna förebygga konflikter.

4 Metod

I studiens metod presenteras valet av kvalitativ intervju följt av hur intervjuerna genomfördes. Därefter utvecklas intervjuernas semistrukturerade frågor samt bearbetning av empiri. Urvalet av respondenter argumenterar för studiens explorativa urval. Vetenskapsrådets etiska överväganden utgår från de fyra forskningsetiska principerna utifrån informationsbrevet, samtyckeskravet, konfidentialkravet och nyttjandekravet. Slutligen diskuteras studiens validitet och reabilitet utifrån syfte och metod.

4.1 Kvalitativ metod

Studien använder kvalitativa intervjuer som metod. Ahrne och Svensson (2015, s.34) utvecklar att genom att intervjua personer som är delaktiga i en social miljö får man efterhand insikter om förhållanden som råder i denna miljö. Intervjuer blir ett sätt att samla kunskaper om sociala förhållanden men samtidigt frågor om enskilda personers känslor och upplevelser. Syftet med att använda en kvalitativ intervjuform är att få en mer utvecklad kunskap genom att anpassa frågorna efter vilka svar som ges. Ahrne och Svensson (2015, s.38) belyser att en fördel med kvalitativ intervjuform är att forskaren kan variera hur många fasta frågeställningar som ska utgå ifrån för att sedan komplettera med öppna frågor. Studien utgick från ett fast frågeformulär som lämnade luckor för öppna följdfrågor. Denscombe (2018, s.232) utvecklar att det är lämpligt att använda kvalitativa intervjuer om syftet är att få människors åsikter, uppfattningar, känslor och erfarenheter. Studien använder denna metod för att respondenterna i form av lärare i fritidshem ska få möjlighet att utveckla sina erfarenheter och åsikter.

4.2 Genomförande av intervjuer

Kunskap i form av tidigare forskning inhämtades innan intervjuerna genomfördes. Detta för att ha en teoretisk grund och kunskap av förebyggande konflikthantering. Informationsbrev skickades ut till samtliga tre skolor där syfte och metod beskrevs. Lärarna informerades att studien följer Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer; Vetenskapskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet samt konfidentialkravet. Intervjufrågor skickades ut till respondenterna en vecka innan intervjuerna genomfördes med syfte att lärarna kunde förbereda sig samt att samtliga lärare önskade ta del av frågorna innan genomförd intervju. Denscombe (2018) utvecklar att personliga intervjuer är enkelt att arrangera samt att det räcker med att två personer finner en lämplig tidpunkt för intervjun. Författaren skriver vidare att fördelen med personliga intervjuer är att forskaren endast har en persons idéer samt att det är enklare att transkribera intervjuer som bara innehåller en deltagare. Intervjuerna spelades in med syfte att enkelt kunna gå tillbaka och lyssna på respondenternas svar. Denscombe (2018, s.258) beskriver att ljudupptagningar erbjuder en fullständig dokumentation av det som sägs under intervjun samtidigt som deltagaren känner sig avslappnad och bekväm i intervjusituationen. Innan påbörjad intervju uppmärksammades vikten av att deltagare skulle känna sig trygga i situationen samt att ljudinspelningen inte skulle ha en negativ inverkan på deltagaren.

4.3 Struktur och bearbetning av resultat

Intervjuerna spelades in och transkriberades för att senare skrivas ut. Ahrne och Svensson (2019, s.51) utvecklar att det finns både för och nackdelar med att transkribera själv. En negativ aspekt med att transkribera empirin själv är att det tar längre tid. Dock uppmärksammas positiva delar kopplat till forskaren lär känna sitt material och kan inleda själva tolkningsarbetet redan under själva intervjun. Denscombe (2018, s. 260) uppmärksammar att utskrivningen av transkriberingen är värdefull för forskningen utifrån att forskaren kommer i tydligare kontakt med inspelad data samt att utskrivna form av intervjusvar är enklare att analysera än ljudupptagningens ursprungliga form.

Studien utgår från semistrukturerade frågor då målet är vara flexibel i förhållande till respondenten. Deltagaren tilldelades ett färdigt frågeformulär med ämnen som ska behandlas samt intervjufrågor som ska besvaras. Ahrne och Svensson (2019, s. 45) utvecklar att forskaren med fördel kan använda deltagarens ord vid följdfrågor för att få mer utvecklade svar. Syftet med metoden kopplas till forskarens aspekt av att visa intresse för ämnet samt att deltagaren ska känna sig trygg och utveckla sitt svar. Vid genomförandet av intervjun uppmärksammades fritidslärares svar med följdfrågor för att få en mer detaljerad beskrivning av det förebyggande arbetet.

4.4 Urval av respondenter

I studien intervjuas sex specifikt utvalda fritidslärare på tre olika fritidshem för att få ett explorativt urval, där syftet är att få en inblick i hur olika lärare i fritidshem förebygger konflikter mellan elever. Samtliga lärare har mellan fem till tio års erfarenhet av arbete i fritidshem och besitter etablerade kunskaper inom förebyggande konflikthantering.

Denscombe (2018, s.58) belyser att ett explorativt urval kopplas till kvalitativa data med syfte att få med ovanliga exempel och intressanta berättelser och tolkningar. Utifrån studiens frågeställningar att få fram fritidslärarnas resonemang och talan kring förebyggande metoder, lämpar sig ett explorativt urval då syftet är att komma till insikter samt information. Studien är utförd på fritidshemmet och därmed blir det en småskalig forskning, då målet är att undersöka en specifik yrkeskategori och inte dra generella slutsatser av en hel population. Respondenterna i de kvalitativa intervjuerna väljs ut genom ett icke-sannolikhetsurval där förutbestämda deltagare deltar i studien. Respondenterna är valda utifrån erfarenhet och kunskap för att få en helhetssyn över hur konfliktarbetet och om skolans miljö har förändrats och utvecklats. Denscombe (2018, s.59) definierar ett icke-sannolikhetsurval där forskaren har en valfrihet i bestämmandet av deltagare utifrån faktorer som expertis och erfarenhet.

4.5 Etiska överväganden

Studien utgår från Vetenskapsrådets (2011) fyra forskningsetiska principerna där ett informationsbrev om deltagarens rättigheter skickas ut. Utifrån *Informationskravet* delges studiens deltagare om syftet samt med vilken metod data samlas in. Samtliga deltagare har delgetts information om syftet med studien samt att intervjun kommer spelas in för att sedan transkriberas. När studien är dokumenterad och slutförd kommer inspelat material raderas. Genom *samtyckeskravet* har den tillfrågade fritidsläraren en frivillig valmöjlighet i studien och kan när som avbryta deltagandet. Vid samtliga intervjuer har deltagaren informerats att intervjun kan avslutas utifrån deltagarens önskemål. *Konfidentialkravet* belyser vikten av förtroende för forskaren. Samtliga deltagares namn och skolor presenteras fiktivt för att undvika härledning till deltagarna samt skolorna. Studien kommer att vara anonym och deltagarna kommer endast anges som fritidslärare. Utifrån *nyttjandekravet* informeras deltagarna att insamlad data endast brukas i studien och inte används i kommersiellt bruk. Vetenskapsrådet (2017, s.40) utvecklar att konfidentialitet är en allmän förpliktelse genom att inte sprida information som delgivits i förtroende som ett skydd mot att obehöriga får ta del av uppgifterna.

4.6 Validitet och reliabilitet

Andreasson och Johansson (2020, s.29) utvecklar validiteten i en studie utifrån det större perspektivet inom vetenskapligt baserat arbete. Fokus berör främst frågan hur vi mäter det vi avser att mäta samt vilken trovärdighet studien besitter. För att studien ska anses ha en hög trovärdighet krävs en förbindelse mellan centrala begrepp och fenomenet som studien syftar till att svara på. Begreppen definieras som begreppsvaliditet och används som ett hjälpmedel för att få en djupare förståelse för ett fenomen. Studiens har sin utgångspunkt i syftet att utifrån kvalitativ metod får en ökad kunskap om fritidslärarens arbetssätt för att förebygga konflikter mellan elever. I teoretiskt ramverk utvecklas den sociokulturella teorin som ingående förklaras samt varför den kan kopplas till förebyggande konflikthantering. Centrala begrepp inom teorin definieras och används som ett verktyg för att få en förståelse av insamlad empiri. Andreasson och Johansson (2020, s.180) belyser även vikten av att förankra tidigare studier till forskningsresultatet och på ett sammanhängande sätt beskriva likheter och skillnader och på så sätt uppnå en objektivitet och transparens i studien. Resultatet strävar efter att på ett objektivt sätt beskriva fritidslärarnas svar av intervjuerna. Analys

och diskussionsdelen utgår från teoretiskt ramverk där centrala begrepp, modeller samt tidigare forskning ligger som grund.

Andreasson och Johansson (2020, s.180) lyfter fram begreppet reabilitet för att beskriva vikten av att systematiskt och tydligt resonera och argumentera kring valet av informanter. I studiens urval av respondenter utvecklas och argumenteras vikten av informanter för att få trovärdiga aktuella svar. Samtliga respondenter har en gedigen erfarenhet av konflikthantering i fritidshemmet för att höja studiens trovärdighet. Denscombe (2018, .53) utvecklar begreppet representativitet där människor som väljs ut vid kvalitativ forskning för att få maximal variation i de data som samlas in. Problematisering påträffas kring generaliserbarheten då en kvalitativ intervjuform är svåra att koppla till liknande fall samt att det endast är en småskalig studie. Denscombe (2018, s.427) utvecklar nackdelen med kvalitativ analys utifrån aspekten att forskningen tenderar till djupare studier på ett mindre antal deltagare. Det blir därmed svårt att fastställa i vilken utsträckning studien går att generalisera till en större population.

5 Resultat

Utifrån intervjuerna har framträdande kärnämnen valts ut. Varje rubrik inleds med en sammanfattning av fritidslärares svar kopplat till det valda ämnet. Respondenterna kommer benämnas med betäckning L1 till L6 (Lärare ett till sex) för att förtydliga vilken lärare som citeras. Svar i form blockcitat påvisas därefter. Denscombe (2017, s.264) utvecklar att det kan vara intressant för läsaren av få utdrag av insamlat svarsmaterial samt få höra synpunkterna som ges av deltagaren. Citaten används också som styrkande belegg i studien.

5.1 Sociala förmågor

L2 utvecklar att hanterandet av konflikter är en viktig del i elevernas utveckling. Under hela sitt liv kommer eleverna utmanas att hantera andra människors olika åsikter och värderingar. Att kunna lära sig konsekvensen av ett visst beteende kommer gynna elevernas steg in i vuxenlivet. Eleverna kan även ta lärdom av varför konflikten uppstod och komma stärkt ur en konflikt och på så vis utvecklas som människor. Vuxna bör vara en extra stöttning i konflikten i rollen som medlare och på så sätt ge eleverna verktyg att själva lyckas lösa konflikten. Det blir ett lärande för inblandade elever att ta ansvar och kunna föra en dialog för att bygga upp sin relation. L5 beskriver vikten av att det finns en vinning i att få samtala med en vuxen efter en konflikt och på så sätt öppna upp sig om sina känslor och åsikter på ett djupare plan. Eleven lär känna sig själv med hjälp av en vuxen. Elever som är inblandade i en konflikt upplever en dålig fas i skolan som de kan gå stärkta ur om det blir en positiv lösning vilket gör att deras personliga utveckling stärks. Att vara inblandad i en konflikt bygger upp din förmåga att stå upp för dig själv och dina värderingar men även ha en känsla för vad kamraten upplever. L5 lyfter även fram att eleverna utvecklar ett konsekvenstänk av ett negativt beteende och att pedagogen får ett gynnsamt tillfälle att genom dialog förebygga att beteendet inte upprepas.

”Hela livet måste man lära sig hur en konflikt går till. Konflikter måste alla barn och vuxna lära sig av. Man kan gå stärkt ur en konflikt om man tar lärdom. Först kanske med hjälp av vuxna och sen att du kan reda ut den själv med din kompis eller motståndare. Då lär dig att stå upp för din åsikt samtidigt som du respekterar andras åsikter” (L2)

”Ser vi till skolans värld så har vi ett efterarbete efter en konflikt vilket innebär att man får samtala med vuxna på skolan som handlar om att lära känna sig själv. Men också att man går igenom en dålig fas till en bättre fas. Man växer som person är ju positiv. Så absolut det finns positiva sidor. Många utvecklas åldersmässigt och då tenderar konflikterna att minska ” (L5)

”Absolut, Konsekvenstänk av sitt beteende. Barnen lär sig av sitt felaktiga beteende och på så vis kan vi som pedagoger prata och förebygga så det inte händer igen. Vi kan agera medlare och ge barnen verktyg för att lösa konflikten” (L5)

L3 beskriver de negativa konsekvenserna av en konflikt kopplat till att eleverna inte vet hur de ska uttrycka sig och hantera konfliktsituationer. Resultatet blir ett ovårdat och kränkande språk som andra elever inte accepterar. En grupp som har tydligt fungerande relationer och beteende mot varandra utesluter eleven som inte agerar och respekterar dem. Fritidslärares roll blir att förklara för eleven konsekvensen av agerandet och att gruppen står för regler och värderingar i hur man ska vara en bra kompis och respektera varandra. L2 utvecklar de negativa konsekvenserna av att bli utesluten av övriga gruppen p.g.a. sitt agerande och språkbruk. Ensamhet och utfrysning vilket leder till att eleven inte känner sig som en medlem i gruppen lyfts fram som negativa konsekvenser. Det kan även eskalera till depression och ångest över att inte få känna sig som en del i kamratskapen.

”Upprepade konflikter. Vissa lever vet inte hur de ska hantera vissa situationer och då blir det att hen säger ord som andra inte accepterar. Vi brukar säga att eleven ”bränner sina skepp” och blir utesluten ur gruppen. Då är det viktigt att prata med den eleven om konsekvenser av sitt beteende och hur elevens kompisar uppfattar de kränkande orden” (L3)

”Det vi ser är utanförskap. Många som har varit med om många konflikter blir mer och mer utanför i en grupp som är normal fungerande. De som är konfliktskapare blir ofta ensamma för de är inte snälla mot någon vilket leder till ledsamhet och ångest hos eleven” (L2)

”De kränkande orden som är så nedvärderande som både tjejer och killar säger. Det är inte roligt att växa upp och höra det för då blir det vardag. Det kan sänka elevens självförtroende och självkänsla” (L2)

5.2 Kunskapsbehov

L1 och L3 beskriver att konflikter har blivit en central del av fritidslärares vardag. Mängden konflikter har systematiskt ökat under de senaste tio åren vilket gjort att personal och tidsbrist lyfts fram utifrån ramfaktorer som påverkar vilka konflikter personalen hinner förebygga och följa upp. Konflikter som fritidslärarna hanterar har olika proportioner där mindre konflikter ständigt förekommer men även allvarigare situationer där elever rymmer från skolan efter en konflikt. Skolan följer samhällets utveckling där det finns en större acceptans mot t.ex. svordomar och ovårdat språk. Ett språkbruk som tidigare inte accepterats beskrivs som normaliserat i dagens samhälle

vilket gjort att fritidslärarna fått anpassa sig och till högre grad fått välja ut vilka konflikter som ska prioriteras. Klimatet i skolan beskrivs som tuffare och råare med en sämre attityd mellan elever och mot lärare. L3 beskriver sin egen utveckling inom konflikthantering som en konstant prioritering då fritidsläraren utmanas av nya konflikter dagligen vilket gör att relationerna till eleverna samt den egna pedagogiken utvecklas.

”Det blir ofta konflikter av väldigt små saker som vi ständigt måste hantera. Det kan vara att elever rymmer från skolan t.ex. Jag upplever utifrån vår roll att vi accepterar lite mer än vad vi gjorde innan. Det känns som samhället ändras och tex svordomar blir normaliserat. Skolan följer samhällets utveckling. Vi säger till om någon säger något dumt men det blir oftast inte mer än så. Elever måste också lära sig att lösa konflikter själva” (L1)

”Jag upplever ett råare klimat och språk i skolan under tiden som jag har arbetat och att det är ett stigande problemområde i skolan. Jag utvecklas ständigt för det uppstår nya konflikter hela tiden” (L3)

”Jämför man bara 5–10 år tillbaka så har det ökat kopplat till sociala medier. Eleverna tar med sig sitt privata liv till skolan. Det är svårt att hantera och att se skillnader i konflikter mellan fritid och skola. Så Ja, det har absolut ökat jättemycket. Jag försöka hänga med i elevernas trender för att ha kunskap om vilka konflikter som kommer upp” (L3)

L4 utvecklar att den egna kunskapen kring konflikthantering är en central roll i fritidslärarens profession. Genom att utbyta erfarenheter med kollegor och elever skapas utrymme för förändring och nya konfliktlösningsmetoder. Att följa elevernas trender på sociala medier beskrivs som en viktig förebyggande faktor för att kunna skapa dialog kring konfliktens bakomliggande orsaker samt hur läraren kan förebygga att konflikten eskalerar. Förtroende lyfts fram som en avgörande faktor för att eleven ska kunna lita på läraren och öppna upp sig om konflikten. Vissa elever har endast tilltro till specifika lärare vilket gör att relationskapitalet måste byggas över tid. L6 lyfter fram vikten av utbildning kring konflikthantering för att kunna förebygga konflikter i fritidshemmet och skolan. Problematik lyfts fram kring att kurser och utbildning inte erbjuds av rektorer eller kommuner utan att det är eget ansvar om du vill hitta specifika utbildningar kring området. L2 lyfter fram elever med speciella behov och att det krävs specifika kunskaper för att kunna hantera konflikter med elever som behöver extra stöd. Specialpedagogiska myndigheten beskrivs som en viktig källa för att hämta information hur lärare ska bemöta dessa elever. Barn med hög impuls kontroll beskrivs som i högre grad vara inblandade i konflikter och att utbildning är en väsentlig del för att kunna förebygga konflikter där eleverna med denna problematik är inblandade.

”Prata med varandra och byt erfarenheter och kom med olika lösningar. Någon måste ta beslutet och ibland blir det fel men det viktiga är att agera. Det måste finnas en dialog”. Sedan måste du skapa ett relationskapital för att eleverna ska lita på dig i konfliktsituationer” (L4)

”En del i detta är ju givetvis utbildning som är jätteviktigt. Sen måste man också se trender i vad är just nu så att man är ”up to date”. Det kan vara allt från sociala medier som dunkar igång. Men sedan utbildning med forskning är viktigt. Men där är det mycket upp till mig själv att söka sådana kurser” (L6)

”Ja det kan jag. Det finns barn med speciella behov. På specialpedagogiska myndigheten finns information hur man kan förebygga innan det händer. Framförallt barn med hög impuls kontroll. Det finns även utbildningar man kan gå” (L2)

5.3 Skolmiljön

L5 utvecklar att stämningen och respekten mellan kollegor och elever är viktig för att eleverna ska känna sig trygga på fritids. Aktiviteterna ska utgå från barnens behov och intresse för att eleverna ska känna en lust att delta och vara involverade i den sociala gemenskapen. L5 utvecklar vidare att det måste finnas material på skolan för att kunna skapa och planera aktiviteterna. Finns det t.ex. för lite fotbollar kan det skapas konflikter om vilka elever som ska få vara med i aktiviteten. Finns det ett brett utbud av aktiviteter skapas olika valmöjligheter för eleverna att aktivera sig och skapa relationer med olika elever. Utifrån denna aspekt blir eleverna mer utspridda på skolgården och det blir mer lustfyllt och energiskapande samtidigt som eleverna kan bjuda in varandra till varierande aktiviteter. Om metoden ska ha en positiv inverkan krävs dock tillgänglig personal för att kunna förebygga konflikter som kan uppstå i de olika aktiviteterna. Planering beskrivs som prioriterad för att kunna erbjuda olika valmöjligheter för eleverna under den fria tiden. (L4) lyfter fram att det är vuxnas ansvar att skapa ett gynnsamt arbetsklimat för eleverna. På så sätt utvecklas en positiv stämning med möjlighet till arbete och utveckling. (L4) menar att detta arbetssätt förebygger och hindrar att det skapas konflikter mellan elever. För att skapa ett gott arbetsklimat på avdelningen jobbar fritidsläraren med samarbete och ”teambuilding” för att stärka gruppens självförtroende men även respektera sina kamraters olika åsikter, styrkor och svagheter.

”Försöka skapa en skön stämning på fritids där vi på vår avdelning är schyssta mot varandra. Viktigt att skapa roliga aktiviteter. Finns det ett saker att göra och material att använda som t.ex. tio fotbollar istället för en. Eleverna blir mer utspridda om det finns mer aktiviteter. Det blir hoppfullt och roligt och man bjuder in varandra. Här det dock viktigt att vi är tillräckligt med personal ” (L5)

”Vår uppgift som vuxna är att se till att de har ett bra arbetsklimat. Det ska finnas en bra stämning och arbetsro. Kan vi skapa detta kommer vi kunna hindra konflikter mellan elever. Vi jobbar mycket med teambuilding för att få ihop gruppen”. (L4)

L1 beskriver att en organiserad miljö på avdelningen skapar en struktur som gör att eleverna kommer ner i varv efter ordinarie skoldag. Om materialet är på sin plats när eleverna kommer finns inte möjlighet att ta fram material innan fritidsläraren godkänner. Exempel som I-pad lyfts fram som ett populärt material att använda på fritids om som ofta skapar konflikter då det inte finns möjlighet för att alla elever ska få använda en I-pad. Läraren har därför skapat ett schema kring användandet av digitala verktyg för att skapa en struktur samtidigt som det blir tydligt för eleverna hur mycket tid de har brukat I-paden. L2 använder rundvandringar med eleverna i skolan för att de själva ska få välja ut miljöer i skolan som de upplever som otrygga och där det främst förekommer konflikter. L2 förklarar att metoden hjälper lärarna att öka vuxennärvaron på de specifika platserna vilket gör att eleverna känner sig trygga samtidigt som de får vara med och påverka sin vardag på ett positivt sätt.

”Innan eleverna kommer till fritids ska alla saker vara på sin plats så det inte är stökigt. På så sätt kan vi minska att det uppstår konflikter om t.ex. vem som ska ta I-pads först. Vi upplever också att eleverna är lugnare och harmoniska det är en städad miljö på fritids”
(L1)

”Ibland jobbar vi med rundvandringar på skolan där eleverna själva får peka ut vilka ställen som känns otrygga och där det kan uppstå konflikter”(L2)

5.4 Estetiska verktyg

L3 beskriver att kompisfilm är ett gynnsamt alternativ för att förebygga konflikter. Eleverna får en tydligare bild av hur och varför olika konflikter uppstår samt vad som blir konsekvenserna av ett negativt beteende. Genom att pausa filmen vid specifika situationer får eleverna utveckla sina åsikter för hur eleverna i filmen kunde agerat för att det inte ska uppstå en konflikt. Eleverna tränar på att se samband mellan beteende och konsekvens och kan använda kunskapen i sin egen vardag. L2 belyser att det kan finnas hinder i den muntliga konversationen mellan elever för att kunna uttrycka sina åsikter. Som komplement för att förebygga konflikten används därför bildberättelse där barnen får rita och beskriva vad som ligger bakom konflikten och varför de uttrycker starka känslor mot den andra kamraten. Det blir ett lärande att kunna uttrycka sig på ett alternativt sätt samtidigt som läraren finns med som stöd med syfte att eleverna ska känna trygghet och förtroende. L6 lyfter fram problematiken kring kulturen och tidigare arbets sätt på den nuvarande arbetsplatsen där rollspel inte varit förekommande i undervisningen vilket gör att metoden känns främmande och inte en attraktiv aktivitet för eleverna. Vid tidigare arbetsplatser har rollspel använts som en förebyggande metod med syfte att kunna prata och visa konflikten genom att eleverna får gestalta olika karaktärer.

”Det finns det många bra kompisfilmer där man tittar på en filmsnutt där det finns olika slut. Det kan vara en film om mobbning där man kan stanna filmen vid olika sekvenser och prata om konflikten”(L3)

”De kan vara två elever som har svårt att reda ut det muntligt och då kan man ha en bildberättelse där man visar hur det har varit och hur man lösa det så det blir bra. En del barn kan inte resonera med ord och att det är en vuxen som hjälper till att leda dessa samtal. Man kan rita med enkla streckgubbar som visar att nu gjorde du så och din kompis gjorde så. Hur skulle man då kunna göra? ” (L2)

”Klimatet på denna skola är att man inte tidigare har jobbat med rollspel för att det är främmande och nytt. Där jag jobbade innan har vi i alla år jobbat med rollspel för att kunna förebygga och prata om olika konflikter”(L6)

5.5 Samverkan

L3 beskriver den kontinuerliga kontakten med lärare som är ansvariga för eleverna under skoldagen som en viktig aspekt för att förebygga. De ansvariga lärarna kan informera om specifika elever har varit inblandade i några konflikter under dagen och kan på så vis återkoppla till fritidslärarna. För att förebygga att konflikten inte fortsätter under fritidstid samtalar ansvarig fritidslärare med de inblandade eleverna där

de får ge sin version av konflikten. Parterna ska få möjlighet att samtala både individuellt och i grupp för att komma till en konstruktiv lösning. L4 upplever brister i samarbetet med övriga lärare och att det är en anledning till ökade konflikter som fritidsläraren måste hantera. Det finns inget kollegialt samarbete vilket mynnar ut till att fritids blir en enskild del av skolan som får ta ansvar för sin egen verksamhet. Möjlighet till att lyfta frågan med rektorn lyfts fram som en problematik kopplat till ramfaktorerna tid och personalbrist. Fritidsläraren känner ett ansvar över avdelningen om personen lämnar övrig personal då det inte finns tillräckligt med resurser för att täcka upp.

”Vi har kontinuerlig kontakt med övriga lärare för att veta status på eleverna när de kommer till oss på fritids. Där brukar vi återkoppla till eleverna hur dagen har varit. Har det varit någon konflikt pratar vi enskilt med eleverna som varit inblandade. Vi förebygger mycket konflikter på det viset” (L3)

”Jag saknar att man arbetar tillsammans med lärarna. Det är mycket vi och dom. Samtidigt finns inte tid till att samtala med rektorn om detta. Vi är för lite personal och fritidsverksamheten blir påverkad om jag lämnar. Om vi ska komma till rätta med problemet måste det finnas ett samarbete mellan verksamheterna” (L4)

L6 lyfter fram samverkan med föräldrar som en central del i det förebyggande arbetet. Genom att ha kontinuerlig kontakt med föräldrar om eleven har varit inblandad i konflikter med en annan elev ger skolan möjlighet till föräldrar att samtala med sitt barn i sin hemmiljö. Föräldrarna uppfattar detta som en positiv metod då föräldrarna har en djupare relation med eleven och hur dialog kan föras för att inte det ska bli en eskalerande konflikt. Utvecklingssamtalen mellan ordinarie lärare, elev och föräldrar beskrivs som ett gynnsamt tillfälle att återkoppla till föräldrar och elev om hur eleven bedriver sin tid på fritids. Det blir ett sätt för fritidsläraren att betona vikten av att fritidsverksamheten är en viktig del av elevens skoldag. L2 betonar att det bör finnas ett kontinuerligt samarbete med arbetslaget för att kunna förebygga konflikter samt alla övrig personal är informerade om en konflikt ligger i riskzonen för att eskalera. Dialogen förs även med rektorn om konflikten kan eskalera till fysiskt våld och fritidsläraren känner en oro för allvarliga konsekvenser som måste lyftas till en högre instans. Återkopplingen från rektorn är grunden i hur arbetslaget kan arbeta för att planera upp tydliga ramar för hur ett förebyggande arbete kring konflikter kan formas.

”När vi märker att en elev har en tuff dag eller är inblandad i konflikter på fritids har vi en dialog med föräldrar. Det brukar vara uppskattat för föräldrarna kan prata med eleven när de kommer hem. Vi är även involverade i återkoppling inför utvecklingssamtal där vi informerar om elevens situation under fritidstid” (L6)

”Om vi märker att en konflikt håller på att eskalera pratar vi först med arbetslaget hur vi kan förebygga den. Nästa steg blir dialogen med rektorn om hur vi kan gå vidare. Vi har en bra rektor som är mån om att ge återkoppling och ser vikten i en fungerande fritidsverksamhet.” (L2)

Kurators roll på skolan beskriver L5 som central kopplat till att kunna samverka kring det förebyggande konfliktarbetet på skolan. Problematik lyfts fram att en heltidsanställd kurator inte alltid finns tillgänglig på alla skolor. Kuratorn ser fritids som en viktig arena för elevernas välmående och lägger därför stor vikt vid att utveckla fritids till en trygg plats. L4 lyfter fram att elevhälsoteamets roll genom att ha kontinuerligt inplanerade möten om situationen på fritids samt om några elever har haft konflikter

under fritidstid. Elevhälsan kan bidra som en extra stöttande pelare i form av medlare när fritidsläraren inte har tid resurser för att hantera alla konflikter på fritids.

”Vi har fått in en kurator nyligen på skolan som lägger stor vikt vid samarbete med alla enheter på skolan, även vi på fritids. Det ett problem vi haft att det inte funnits en kurator på plats vid alla dagar. Vi har kunnat minska antalet konflikter genom att den tjänsten prioriterats. Hon har det generella ansvaret för hälsan på skolan” (L5)

”Elevhälsoteamet har vi kontinuerligt inplanerade möten med där vi tar upp specifika situationer som kommit upp på fritids kring konflikter. Då kan även de agera som medlare till eleven om vi inte har möjlighet” (L4)

L2 lyfter fram problematiken kring dialogen med vissa föräldrar. Föräldrarna vill inte se sitt barns roll och ansvar i varför det uppstår konflikter. Föräldrarna tar sitt barns parti i konflikten och lägger i stället ansvaret på den andra parten eller på skolan personal. Dialogen med föräldrar som är skilda kan vara problematiskt kopplat till att föräldrarna har olika syn på vilka behov och resurser som bör implementeras för att gynna elevens skolsituation.

”Vi har problem att nå fram med en dialog till vissa föräldrar då det inte kan se felet i sitt barns beteende. De tar sitt barns parti i alla lägen och sätter ansvaret på den andra eleven eller oss som personal. (L2)

”Det uppstår ibland problem att få barn med skilda föräldrar att se på sitt barns situation i skolan på samma sätt. Ena föräldern kan anse att det måste sättas in mer resurser till barnet samtidigt som den andra parten anser att det är känsligt och ser ingen mening” (L2)

5.6 Relationsbyggande

L1 beskriver att det är positivt att bygga upp ett förtroendekapital med eleverna för att det ska lita på personalen när det kan uppstå en konflikt. Läraren lyfter fram erfarenheten som en tydlig faktor för att i att kunna hantera olika personligheter och behov bland eleverna. L4 svarar att läraren måste vara opartiskt i sitt bemötande med eleverna och på så sätt känner eleverna de kan lita på att läraren tar ansvar för konflikten och kan lyfta fram en lösning som båda parter kan acceptera. Vidare utvecklar L4 att relationsbyggandet och ett likvärdigt bemötande mot alla elever har en positiv inverkan på det förebyggande arbetet

”Det är alltid bra att bygga upp ett relationskapital med alla elever, att bli en person att lita på. Sen gäller det att ta rätt elev på rätt sätt, det lär man sig under resans gång. Alla är inte stöpta i samma form” (L1)

”När du inte sett en konflikt kan du inte ta någons parti. Du pratar med eleverna för att de ska inse att de handlade fel i en viss situation. Men här handlar det om relationen till eleven. Eleven måste lita på dig för att kunna uttrycka sig. Det blir som ett förebyggande arbete så att konflikten inte uppstår igen” (L4)

L2 beskriver att relationer med barnen tar tid att utveckla och att det måste finnas en tålmodighet och lugn i agerandet. L2 utvecklar vidare att kunna vara tydlig och höja rösten vid specifika situationer samtidigt som en låg ljudvolym är mer gynnsamt mot

vissa elever. L5 upplever att barnen har olika uppfattningar om sig själv och att det är en faktor som kan påverka om den konflikt uppstår. Elever som har en överdriven självkänsla och självförtroende har svårt att hantera andras åsikter och vill inte ändra sitt beteende efter andra elevers viljor. Samtidigt svarar L5 att elever med dålig självkänsla och är osäkra på sig själva, lätt blir överkörda vid en konflikt. Därför försöker läraren lyfta eleverna som behöver extra stöttning med syfte att våga ta för sig mer i skolan samtidigt måste elever som har svårt att se sitt eget agerande som ett problem mötas med en annan pedagogik för att förebygga att det uppstår eskalerande konflikter.

”Vi alla bygger relationer med barnen när man lärt känna eleven så vet man på vilket sätt man kan prata. Du ska vara lugn och barnet måste lita på dig att du ska lösa situationen”
Jag vet när jag kan höja min röst och när jag ska sänka ljudvolymen” (L2)

”Barnen uppfattar sig själva väldigt olika. Vissa har dålig självkänsla. Andra har en överdriven självbild. Jag är starkast och bäst! Där måste vi skapa relationer på olika sätt. Det är grunden i att kunna förebygga”(L5)

5.7 Personalansvar och vuxennärvaro

L3 lyfter fram att en ökad vuxennärvaro vid plaster i skolan där det finns en förhöjd risk för konflikter, är en viktig aspekt i fritidslärares roll i det förebyggande arbetet. Läraren utvecklar vidare att omklädningsrummet i idrottssalen är en miljö där kontinuerligt uppstår konflikter mellan elever. Extra resurser har därför prioriterats innan och efter idrottslektionen för att eleverna ska känna sig trygga och för att det inte ska uppstå konflikter. L4 upplever skolgården generellt som en riskmiljö kopplat till att det inte finns tydliga markeringar kring var eleverna får befinna sig. Resultatet blir att eleverna söker sig till obevakade platser där vuxna inte kan vara närvarande för att vid vissa tillfällen lösa konflikten med våld. L4 svarar även att elever försöker informera varandra om vilka platser det inte finns vuxennärvaro, vilket kan vara utanför skolans område.

”Det är viktigt med vuxennärvaro som hjälper till innan det blir konflikter. Där det är stor risk att det uppstår konflikter måste det finnas vuxennärvaro”(L3)

”Obevakade platser som omklädningsrum är en känslig plats för många eller platser där vuxna inte är närvarande.” (L3)

”Skolgården överhuvudtaget. Det finns inga tydliga markeringar var du inte får vara. En del springer ner bakom kullarna där vi vuxna inte kan se dem. Ibland har vi inte kunnat se om elever börjat slåss för att det är en skymd plats”(L4)

”Elever som försöker påverka varandra med saker som vi vuxna inte tycker är okej och söker sig till platser där vuxna inte är. Det kan vara i skymda korridorer eller till och med utanför skolans område”(L4)

L3 tar upp att personal måste vara modiga och tar plats för att förhindra en eskalerande konflikt. Om personalen inte litar på varandra resulterar det i att samma personer får lösa och försöka förebygga konflikter i det dagliga arbetet. L3 tar även upp att ett högaffektivt agerande är nödvändigt vid vissa tillfällen och att läraren har arbetat med kollegor som är konflikträdna och ser det förebyggande konfliktarbetet som obekvämt

vilket gör att de drar sig undan om de ser att det finns risk för konflikt mellan elever. L1 beskriver att alla enheter från förskolan upp till kommunledningen måste ta sitt ansvar för att bygga upp en struktur kring arbetet. Yrkesrollen måste prioriteras för att få fram mer personal som vill utbilda sig till fritidslärare.

”Personal måste man våga ta plats. Ibland, i inledningsskedet, kan det vara bra att vara högaffektiv för att få stopp om det är ett slagsmål” (L3)

”Oss kollegor emellan måste vi kunna lita på varandra. Jag har arbetat med personer som är konflikträdna och obekväma vilket gör att vissa i personalen alltid får lösa konfliktbiten”(L3)

”Alla måste ta sitt ansvar på i förskolan, skolan och på fritids. Tydligare struktur ända upp till kommunen. Det funkar olika på olika skolor. Samtidigt måste man stärka våran yrkesroll och visa att det är mening att utbilda sig”(L1)

5.8 Regler och värdegrundsarbete

L4 svarar att dialogen om värdegrunden och hur eleverna ska behandla varandra är en central del i det förebyggande arbetet. Eleverna har genom delaktighet fått skriva ner egna punkter som de tycker är viktiga i hur de vill bli behandlade i skolan. Genom metoden känner eleverna ansvar för sitt eget bemötande mot sina klasskamrater och läraren kan falla tillbaka på de punkter eleverna själva tagit fram. L6 beskriver att regler kring aktiviteter på rasten är viktigt för att förebygga konflikter. För att betona vilka regler som gäller på rasten har läraren satt upp en lapp som eleverna ser varje gång de har rast.

”Vi pratar mycket om värdegrund och hur vi ska vara en bra kompis i skolan. Eleverna har själva fått ta upp hur de anser att de vill bli bemötta. Men allt utgår från tydliga regler. Det hjälper mig i arbetet att ha tydlighet”(L4)

”Skolgården är en riskmiljö där konflikter ofta uppstår, därför måste vi regler för vad som gäller vid t.ex. fotbollsplanen eller när eller när de spelar ”king”. Vi har en lapp vid entrén som eleverna ser varje gång de går ut på rast.”(L6)

L5 lyfter fram regler för eleverna som en viktig aspekt att falla tillbaka på om det har uppstått konflikter. Eleverna har kännedom om vilka regler som prioriteras och kan därför förstå den negativa konsekvensen av sitt agerande. Eleverna har själva varit med och skapat reglerna vilket konkretiserar att eleverna har ett inflytande över verksamheten. L5 lyfter även fram värdegrundsarbetet i klasserna som en faktor i det förebyggande arbetet. Effekten blir att eleverna blir påminda om vilken värdegrund som gäller på skolan, inte bara på fritids utan även under ordinarie skoltid

”Om vi inte har regler att falla tillbaka på lyssnar inte eleverna när det uppstår en konflikt. Om det sker en konflikt kan vi diskutera och falla tillbaka på vilka regler som satts upp i samråd med eleverna”(L5)

”Vi har mycket värdegrundsarbete ute i klasserna med elevrådsrepresentanter för att skapa en trygg skola som helhet.”(L5)

6. Diskussion/Analys

Diskussion och analys tar sin utgångspunkt i det teoretiska ramverket bestående av Vygotskijs sociokulturella teori, Cohens konflikttrappa samt tidigare forskning. Descombe (2017, s.267) utvecklar att personliga intervjuer inte bör basera resultatet på en intervju. Återkommande teman indikerar att svaret eller frågan delas av flera av deltagarna i studien. Tre framträdande områden lyfts fram som generellt speglar samtliga respondenters svar och som genomgående nämns som viktiga faktorer i det förebyggande konfliktarbetet.

6.1 Kommunikation och språk

Studiens resultat påvisar att kommunikation är ett centralt begrepp för att kunna förebygga konflikter på fritids. Genom att ha en tydlig dialog kring regler och värdegrund med eleverna samt dialogen med föräldrar skapas en trygg miljö i skolan. Säljö (2022, s.89) lyfter fram att Vygotskijs sociokulturella teori belyser att människan är en biologisk, social och historisk varelse som kan förstås mot en bakgrund av biologiska förutsättningar och sociokulturella erfarenheter. Teorin belyser att en avgörande skillnad för att förstå en annan människa är tillgången till ett symboliskt språk för att kunna beskriva världen samt formulera erfarenheter. Studiens resultat belyser att lärarna upplever språk och kommunikation som en avgörande faktor för att förstå och anpassa sin pedagogik efter barnets behov.

I likhet med den sociokulturella teorin beskriver Vygotskij att språket och kommunikationen är grunden till att analysera och tolka världen. Säljö (2021, s.94) beskriver att barnet formas i samspel med sin omgivning där lärandet implementeras genom att behärska sin kropp och skapa en identitet samt att barnet blir en del av en social gemenskap med normer, värderingar och kunskaper om världen. Resultatet belyser positiva aspekter av en konflikt kopplat till att eleverna under hela sitt liv kommer utmanas att hantera andra människors olika åsikter och värderingar. Att kunna lära sig konsekvensen av ett visst beteende kommer gynna elevernas steg in i vuxenlivet. Säljö (2022, s.94) utvecklar att en central aspekt inom Vygotskijs teori lyfter fram att barnet tidigt föds med en orientering att kunna kommunicera och reagera med andra människor och att man på så sätt lär sig samspela och reagerar på kommunikativa initiativ. Vygotskij definierar detta som intersubjektivitet.

Blink, Russel och Armaga (2016) utvecklar i sin forskning att en konflikt har positiva effekter kopplat till elevernas utveckling av sin kognitiva och sociala kompetens. Eleverna lär sig även respektera och förhålla sig till olika erfarenheter och önskemål som skiljer sig från sina egna. Resultatet av studien påvisar i enighet med tidigare forskning att delaktigheten i en konflikt bygger upp elevernas förmåga att uttrycka sina värderingar samt stå upp för sig själva. Även Johansson och Emilsson (2016) utvecklar i sin tidigare forskning att eleverna lär sig organisera sin sociala värld samt utvecklar demokratiska färdigheter vilket mynnar ut i en potential för mångfald och att lyssna på varandras olika meningshandlingar. Fritidslärarna utvecklar vikten av att elever som är inblandade i konflikter även får möjlighet att samtala med en vuxen för att på en djupare

nivå beskriva den uppstådda konflikten. Samtidigt lyfts det fram en problematik kring att klimatet i skolan pekar i negativ riktning och att de ökade konflikterna inte hinner förebyggas och följas upp på grund av personal och tidsbrist.

Malm och Löfgren (2007) lyfter i sin forskning fram estetiska verktyg för att förebygga konflikter där pedagogiskt drama ger elever som har svårigheter att uttrycka sig verbalt, möjlighet att få en djupare förståelse av konflikten. Även fritidslärarna ser estetiska verktyg som en positiv metod för att kunna förebygga konflikter och lyfter även fram film och bildberättelse som ett alternativ. Genom att eleverna beskriver konflikten utifrån sina egna bilder utvecklas ett lärande att uttrycka sig på ett alternativt sätt. Samtidigt betonar Derman (2017) att elever som inte får möjlighet till systematiskt stöd av en vuxen i tidig ålder kan påverka den emotionella utvecklingen i negativ riktning vilket kan mynna ut i oönskade verbala och fysiska beteenden. För att kunna använda estetiska verktyg som komplement inom förebyggande konflikthantering lyfter fritidslärarna fram att material och kunskap bland personalen bör prioriteras

6.2 Arbetsmiljö

En trygg arbetsmiljö beskriver fritidslärarna som en central aspekt i att kunna förebygga konflikter mellan elever. Vuxnas ansvar att skapa en trygg miljö samt att ett brett utbud av material och aktiviteter sprider ut eleverna vilket minskar konflikterna. Samtidigt lyfts problematiken fram kring ramfaktorer som personalbrist för att kunna erbjuda eleverna möjlighet till en variation av styrda aktiviteter i verksamheten. Kopplingen till den sociokulturella teorin definierar Säljö (2022, s. 97) som appropriering. Begreppet betydelse beskrivs utifrån att en viktig aspekt av mänskligt lärande inte bara syftar till språket utan också hanterandet av fysiska redskap eller artefakter. Exempel på fysiska artefakter är cyklar, digitala verktyg eller cyklar. Genom att fritidshemmet erbjuder fysiska redskap lär sig eleverna att behärska föremålen vilket definieras som mediering.

Hakvoort (2010) skriver att Cohens konfliktpyramid utgår ifrån det förebyggande arbetet genom ett stödjande skolmiljö. Vidare lyfts en demokratisk skolkultur fram där moral och etik står i centrum. Ledarskapet beskrivs som centralt i värdegrundsarbetet för att utveckla en gruppdynamik. Studiens resultat speglar konfliktpyramidens första nivå där fritidslärarna lägger stor vikt vid värdegrundsarbetet och att kontinuerligt påminna eleverna om de gemensamma reglerna gruppen har kommit fram till. Nivå två i konfliktpyramiden utvecklar även här det förebyggande arbetet genom en stöttande skolmiljö samtidigt som vikten av att elever och personal utbildas och ges kunskap som bör användas vid konflikt. Resultatet påvisar dock en problematik kring att det är upp till den enskilde läraren att söka sig till utbildningar inom konflikthantering och att detta inte erbjuds av skolan. Fritidslärarna lyfter samtidigt fram den förändrade skolmiljön där konflikterna har ökat och att det har blivit en tuffare miljö och råare klimat i skolan.

För att konflikterna mellan elever ska minska i skolan behöver samtliga enheter samverka samt att konfliktkunskap bör lyftas som en viktig egenskap hos personalen på fritidshemmet. Resultatet visar att det finns en stegring i antal konflikter i skolan och att det speglar samhällets utveckling. Fritidslärarna i studien belyser att de dagligen tvingas

hantera konflikter men att verktyg från ledning i form av utbildning och utvecklade kunskaper inte alltid prioriteras. Turnuklu (2010) belyser i tidigare forskning att skolan är en miljö där elever möts på olika social och kognitiva nivåer samt att konflikter skapas i gemensamma aktiviteter där värderingar och personligheter möts. Författaren vidareutvecklar att genom implementering av utbildning inom konflikthantering i skolan leder till fredliga strategier vid konflikter. Resultatet av intervjuerna pekar i samma riktning där fritidslärarna utvecklar att konflikthantering är en central del i professionen samt att erfarenheter mellan elever och kollegor skapar utrymmet för nya konfliktlösningsmetoder. En viktig aspekt som lyfts fram i resultatet är att det krävs extra utbildning och kunskap i bemötandet av elever som har hög impuls kontroll och särskilda behov.

6.3 Sociala relationer

Resultaten påvisar att ett relationskapital till elever, föräldrar och kollegor är en central aspekt i det förebyggande arbetet. Positiva effekter av en konflikt kopplas till att eleverna lär sig hantera sina kamraters åsikter och värderingar samt att det tillhör det vardagliga livet att kunna hantera konflikter till andra människor. I likhet med den sociokulturella teorin beskriver Säljö (2022, s.99) att barn som blir en del av en sociokulturell gemenskap bygger lärande på grundläggande ojämlikheter där den vuxne och mer erfarna stöttar barnets väg in i kulturella kunskaper. Vygotskij utvecklade begreppet ZDP eller den proximala utveckling zonen där människor är under ständig utveckling och förändras genom nya kunskaper. Resultatet av studien påvisar även vikten av att det finns en vuxen som erbjuder stöttning samt ger eleverna ansvar för att kunna lösa konflikten. Säljö (2022, s.100) kopplar den vuxnas hjälp till barnet utifrån begreppet scaffolding där den mer kompetenta personen ger intellektuellt stöd.

Resultatet visar att relationen till kollegor samt vikten av att kunna lita på att personalen på fritidshemmet tar ansvar för att kunna agera vid konfliktsituationer speglar fritidslärares vardag. Nivå fyra i Cohens konfliktpyramid utvecklar problematiken kring konflikter som eskalerar till fysiskt våld och som måste hanteras genom att en vuxen går in och stoppar konflikten. Utifrån studiens resultat kompliceras eskalerande konfliktsituationer om inte personalen på fritidshemmet har kunskap och mod att agera vid våldssituationer. Church, Mashford-Scott och Cohrssen (2018) lyfter fram att konflikten ses som en utvecklingsmekanism som tvingar eleven att reflektera över orsaken av sitt handlande samt att en konflikt ses som ett naturligt fenomen. Även fritidslärarna betonar att eleven utvecklar ett konsekvenstänk av sitt beteende och att de genom samtal och dialog kan förebygga så att konflikten inte uppstår igen.

Duque (2021) betonar att de viktigaste åtgärderna för att skapa jämlikhet, relationer samt förebyggande av mobbning är att inkludera elevernas åsikter och röster för att minska våldet. Fritidslärarna lyfter fram att relationer till eleverna och att bygga upp ett relationskapital förebygger konflikter men samtidigt tar det tid för vissa elever att få tillit till personal. Även Dhillon och Babu (2015) beskriver att kamratkonflikter bidrar till elevernas utveckling genom att föra ett vetenskapligt resonemang men att det finns en problematik kring förutsättningar för lärare att hantera elevernas konflikter på ett hälsosamt sätt. Samtidigt utvecklar fritidslärarna att elevernas negativa språkbruk har

normaliserats och att det har utvecklats en acceptans mot vad som tidigare inte varit tillåtet. Broadhead (2009) utvecklar att tidigare forskning visar på att en förbättring av sociala färdigheter kan minska negativt beteende hos elever. Fritidslärarna utvecklar i enighet med tidigare forskning att eleverna behöver kunna hantera andra människors åsikter och att ett konsekvenstänk av ett visst beteende kommer bidra till en utveckling som människa men även steget in i vuxenlivet.

6.4 Studiens bidrag och framtida forskning

Studien kan bidra med kunskap om hur sex stycken fritidslärare talar om konfliktförebyggande metoder i fritidshemmet samt hur de resonerar kring vilken effekt en konflikt mellan elever har. Studiens validitet kan diskuteras då det endast är personliga intervjuer med ett fåtal antal respondenter. Valet av ämnet konflikthantering kopplas till att jag ville utveckla mina egna kunskaper inom ämnet samt att utbildningen inte har erbjudit någon djupgående kurs inom konflikthantering. För att utveckla studien till framtida forskning hade det varit intressant att jämföra hur fritidslärare arbetar med konflikthantering i olika socioekonomiska områden. Skiljer sig metoderna åt med hänsyn till elevernas bakgrund och ekonomiska förutsättningar?

Referenser

- Ahrne, G & Svensson, P (2015). *Handbok i kvalitativa metoder. 2.*, [utökad och aktualiserade] uppl. Stockholm: Liber
- Andreasson, J & Johansson, T (2020). *Vetenskapsteori: grunder och tillämpning.* Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur
- Arbetsmiljöverket (2017) *Arbetsmiljön i skolan.*
- Blunk, E. Morgan Russel, E. Armaga C. (2016). *The role of teachers in peer conflict: implications for teacher reflections.* An international journal of teachers' professional
- Church, A., Mashford-Scott, A. & Cohrssen, C. (2018), *Supporting Children to Resolve Disputes*, Journal of Early Childhood Research.
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna.* Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur
- Derman, M. (2017). *Early Childhood Education Teachers' Strategies Use in Order to Prevent Aggressive Behaviors in Classes: The Case of Turkey.* I: Universal Journal of Educational Research
- Dhillon, M. & Babu, N. (2015), *Peer conflict among Indian children in school settings*, Psychological Studies
- Hakvoort, I. (2010). *The conflict pyramid: a holistic approach to structuring conflict resolution in schools.* Journal of Peace Education
- Hakvoort, I. & Friberg, B. (red.) (2015). *Konflikthantering i professionellt lärarskap. 3.*, [uppdaterade och utökade] uppl. Malmö: Gleerup
- Hakvoort, I. & Lundström, A. (2019). *Pedagogiskt ledarskap med konflikter i fokus.* Första upplagan Malmö: Gleerups
- Johansson, E., Emilsson, A. (2015). *A Conflicts and resistance: potentials for democracy learning in preschool.* International Journal of Early Years Education
- Johnson, D. Johnson, R. Dudley, D. Kamile, A. (2010) *Effects of Conflict Resolution Training on Elementary School Students.* The journal of social psychology
- Kolfjord, I. (2009). *Konflikthantering i skolan: kamratmedling framför nolltolerans.* 1. uppl. Malmö: Bokbox
- Krneta, D. & Šević, A. (2015), *Problem Behaviour at Early Age--Basis for Prediction of Asocial Behaviour*, Research in Pedagogy
- Lgr 11 (2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: reviderad 2019.* Stockholm: Skolverket

Måhlberg, K. & Sjöblom, M. (2009). *Lösningssinriktad pedagogik: för en roligare skola*. 4., rev. uppl. Stockholm: Mareld

Malm, B., Löfgren, H. (2007). *Empowering students to handle conflicts through the use of drama*. Journal of Peace Education

Pihlgren, A. (red.) (2019). *Skolans konflikter: vad varje lärare bör veta*. Upplaga 1
Lund: Studentlitteratur AB

Rimsten, O. (2006). *Diskriminering och annan kränkande behandling: i skola och förskola*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Roadhead, P. (2009), *Conflict Resolution and Children's Behaviour: Observing and Understanding Social and Cooperative Play in Early Years Educational Settings*, Early Years: An International Journal of Research and Development

Säljö, R. (2022). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. Andra upplagan Malmö: Gleerups

Skolvärlden (2021). *Läraren behöver veta hur de ska ingripa*. Tillgänglig:
<https://skolvarlden.se/artiklar/forskaren-larare-behover-veta-hur-de-ska-ingripa>

Skolverket (2016). *Konflikthantering kräver kunskaper, analys och träning*. Stockholm: Skolverket. Publicerad 12 maj 2016. [2022-02-09]

Spivak, L. (2015) *Dynamics of Young Children's Socially Adaptive Resolutions of Peer Conflict*. Peabody Research Institute. Vanderbilt University

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. [2022-02-11]

Bilagor

Bilaga A

Missivbrev

Hej!

Mitt namn är Robin Malmkvist och jag läser sista terminen på Linneuniversitet där jag utbildar mig till lärare i fritidshem. Jag skriver just nu ett examensarbete om konflikthantering i fritidshemmet där syftet är att kartlägga fritidslärares metoder för att förebygga konflikter mellan elever. Utifrån min framtida profession anser jag att detta är ett viktigt område att studera för att kunna skapa ett tryggt fritidshem.

Intervjun kommer ske på skolan där fritidslärarna innan intervjun har fått ramen för vilka frågor som kommer ställas med syfte att de ska kunna förbereda sig på ett bra sätt. När intervjun är klar kommer svaren transkriberas och analyseras i mitt arbete. Intervjun är helt frivillig. Deltagarna kommer vara anonyma samt ha möjlighet att avbryta intervjun när som helst. Skolan namn kommer inte namnges och det inspelade materialet kommer raderas efter genomfört arbete.

Är det några frågor som kommer upp är ni välkomna att maila mig.

Robin Malmkvist

Rm222md@student.lnu.se

Bilaga B

Intervjufrågor

1. Vilka metoder använder ni för att förebygga konflikter i fritidshemmet?
2. Vilka riskmiljöer är främst förekommande vid konflikter?
3. Varför tror du konflikter uppstår i fritidshemmet?
4. Vilka effekter kan ni se att en konflikt har på eleverna?
5. Finns det en strukturerad plan över hur ni ska hantera konflikter på skolan?
6. Hur samverkan ni med föräldrar och rektorer vid konflikthantering?
7. Hur har konfliktklimatet i skolan utvecklats?